

12 ISTEbNA - (O. BESKIDZKI) - ID. 1809

Najważniejsze cechy lokalnych form urbanistyki i architektury:

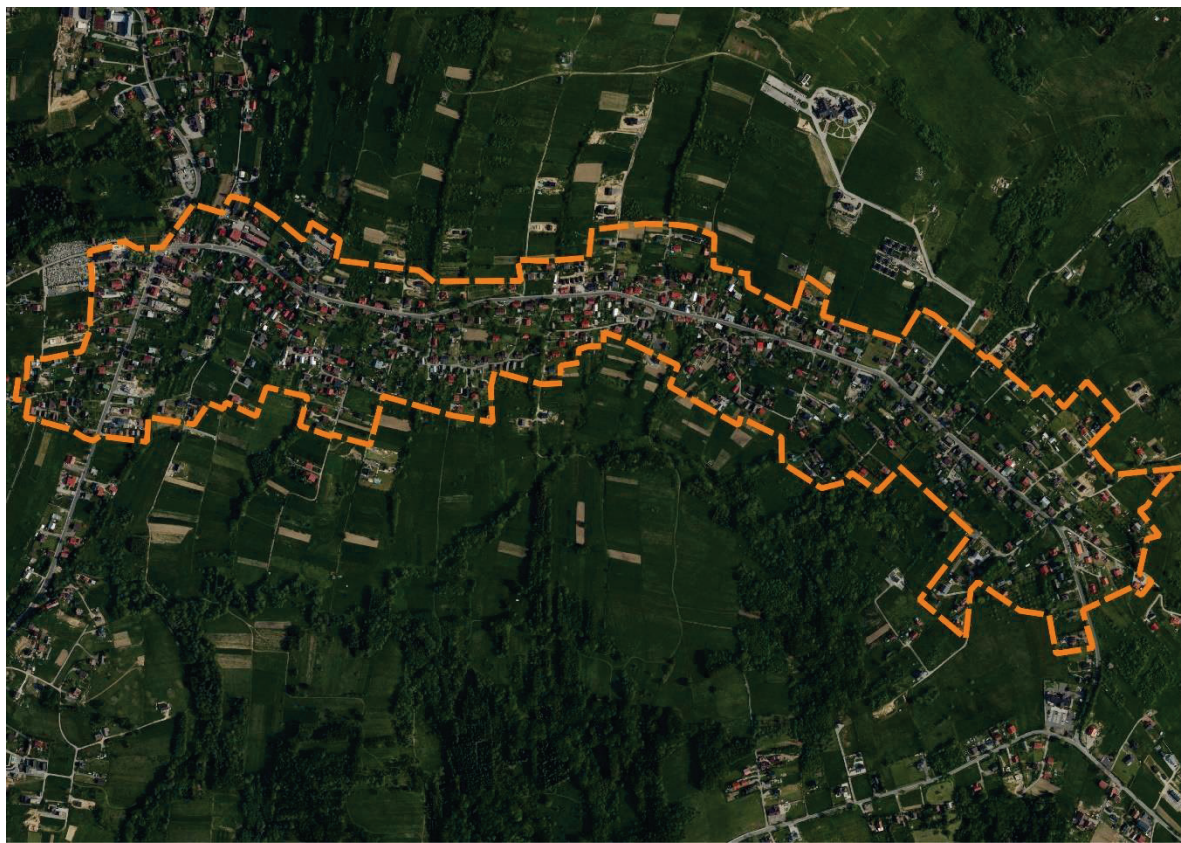
- zespół wiejskiej zabudowy zagrodowej z zachowanymi zabytkowymi budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi,
- zachowane przykłady drewnianej, beskidzkiej architektury ludowej, ściany wieńcowe, dachy strome z okapami, naczółkami, półszczytami, zdobione szczyty, obramienia okien i drzwi. W ostatnich dziesięcioleciach miejscowa architektura zanika i jest często niewłaściwie przebudowywana.

1	NAZWA LFA			ISTEBNA - wieś z zespołami drewnianej zabudowy zagrodowej
2	LOKALIZACJA			wieś beskidzka w powiecie cieszyńskim, założona jako wieś pasterska w I. poł. XVII w., wraz z Jaworzynką i Koniakowem tworzy tzw. Beskidzką Trójkę, z kilkunastoma przysiółkami nazwanymi od właścicieli – gospodarzy, m. in. Istebna Wojtosze, centrum wsi z kościołem katolickim p.w. Dobrego Pasterza (koniec XVIII w.), cmentarzem, gospodą, we wschodniej części wsi kościół ewangelicki (1930 r. arch. T. Michejda), Muzeum Regionalne „Chata Kawuloka” (1863 r.)
3	KATEGORIA	funkcja		turystyczna, rekreacyjna, gospodarka leśna i rolna
		rodzaj		zabudowa wiejska, zabudowa turystyczna i wakacyjna
		spójność obszarowa		historyczny układ urbanistyczny wsi z zachowaną zabytkową zabudową regionalną
4	CECHY CHARAKTERYSTYCZNE			PARAMETRY
5	układ zabudowy, w tym linia zabudowy			wieś wielodrożnicowa, występują zagrody z zachowaną tradycyjną, ludową zabudową beskidzką
6	forma budynków	gabaryty obiektów	wysokość zabudowy	6 – 10 m
			proporcja, kształt bryły	proporcje budynków mieszkalnych i gospodarczych charakterystyczne, o stromych, wysokich dachach z okapami i przydaszkami
			wysokość górnej krawędzi elewacji frontowej, proporcje pomiędzy wysokością ściany (jej gzymsu lub attyki) a wysokością dachu	ok. 2,5 m, 1:1,5 do 1:2,5
			geometria dachu (kąt nachylenia i układ połaci dachowych)	40 - 60 stopni, dachy dwuspadowe z okapami, przydaszkami, kozubkami, czasem z gankami krytymi daszkami na słupach
			poziom posadowienia parteru	0,3 – 1,0 m
			procent przeszklenia elewacji	pierwotnie ok. 10 – 15 %, współczesne ok 30%

7	charakterystyczne elementy konstrukcyjne i zdobnicze		ściany drewniane o konstrukcji wieńcowej (zrębowej), wiązania w narożach (na obłap, rybi chwost, zomek), dachy krokwiowe, krokwiowo-płatwiowe, kryte gontem, później papą, blachą, zdobione szczyty, drzwi wejścia
8	stosowane materiały wykończeniowe		drewno, miejscowy kamień,
9	charakterystyczne cechy elewacji budynków, w tym	kolorystyka	naturalny kolor ścian z ciemnego drewna, belki i deski drewniane, podmurówki z miejscowego kamienia
		cechy stolarki okiennej i drzwiowej: kolorystyka, podział kwater okiennych i drzwiowych, stosowane materiały	stolarka okien drewniana, skrzynkowa, kwater okien najczęściej czteropolowe, drzwi zdobione układem desek, czasem nabijane kutymi gwoździami
10	charakterystyczne cechy dachów budynków w tym	kolorystyka	naturalny kolor gontu (ciemnego drewna) lub blacha malowana, ciemno-szara papa
		stosowane materiały	pierwotnie - gont drewniany, deski (dranice), współcześnie - także blacha, papa, gont blaszany
11	cechy małej architektury i ogrodzeń	detal architektoniczny	zdobienia drewnianych szczytów, zdobienia drzwi wejścia, ogrodzenia drewniane i współczesne z różnych materiałów
		stosowane materiały	pierwotnie - drewno, kamień (piaskowiec, kamień polny, rzeczny) współcześnie – także siatka, beton

Rekomendacje i wnioski dotyczące zachowania charakteru obszaru LFA:

Zachowanie zespołu wiejskiej zabudowy zagrodowej z zabytkowymi budynkami mieszkalnymi i gospodarczymi, będącymi przykładami drewnianej, beskidzkiej architektury ludowej, o ścianach wieńcowych, dachach stromych z okapami, naczółkami, półszczytami, zdobionymi szczytami, obramieniami okien i drzwi. Zatrzymanie zanikania miejscowej architektury i jej niewłaściwego przebudowywania. Utrzymanie funkcji mieszkaniowej, usługowej, turystycznej, rekreacyjnej oraz gospodarki leśnej i rolnej w tradycyjnej zabudowie wiejskiej. Utrzymanie spójności historycznego układu wsi z zachowaną zabytkową zabudową regionalną. Utrzymanie układu zabudowy wsi wielodrożnicowej z zagrodami z tradycyjną, ludową zabudową beskidzką. Utrzymanie wysokości zabudowy 6-10 m oraz proporcji budynków mieszkalnych i gospodarczych, o stromych, wysokich dachach z okapami i przydaszkami. Dachy – 40-60 stopni, dwuspadowe z okapami, przydaszkami, kozubkami, czasem z gankami krytymi daszkami na słupach. Ściany drewniane o konstrukcji wieńcowej (zrębowej), wiązania w narożach (na obłap, rybi chwost, zomek), dachy krokwiowe, krokwiowo-płatwiowe, kryte gontem (rekomendowane), zdobione szczyty, drzwi wejścia. Stosowanie tradycyjnych materiałów wykończeniowych: miejscowy kamień, belki i deski drewniane, gont. Utrzymanie kolorystyki elewacji: naturalny kolor ciemnego drewna, belki i deski drewniane. Stolarka okien drewniana, skrzynkowa, kwater okien najczęściej czteropolowe, drzwi zdobione układem desek, nabijane kutymi gwoździami. Dachy w kolorach naturalnego gontu (ciemnego drewna) lub blacha malowana.

Ryc. 83. Istebna - historyczny układ ruralistyczny beskidzkiej wsi z zachowaną zabudową regionalną.

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Obszary zabudowane wyróżniające się **LOKALNĄ FORMĄ ARCHITEKTONICZNĄ (LFA)**

Ryc. 84. Istebna – zabudowa usługowa w centrum wsi, w głębi plebania. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 85. Istebna – kościół parafialny p.w. Dobrego Pasterza (koniec XVIII w.) i dawna szkoła. (fot. A. Weigle).

Ryc. 86. Istebna - zabudowa regionalna zachowana w centralnej części wsi, na południe od głównej ulicy. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 87. Istebna – zachowana zabudowa zagrodowa. (fot. A. Weigle).

Ryc. 88. Istebna – zabytkowa chałupa beskidzka z wyszką-facjatką w stromym dachu. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 89. Istebna – współczesna zabudowa przy głównej ulicy wsi. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 90. Istebna – adaptacja starej stodoły i nowa zabudowa mieszkalno-wczasowa. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 91. Istebna – zabytkowe budynki gospodarcze. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 92. Istebna – zabytkowy budynek mieszkalny i stodoła. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 93. Istebna – przykład regionalnej, beskidzkiej architektury mieszkaniowej. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 94. Istebna – zachowana zabytkowa zabudowa zagrodowa. (fot. A. Grzybowski).

Ryc. 95. Istebna – współczesna zabudowa pensjonatowa. (fot. A. Weigle).